

Х а н ы а т
1931 жыл алтынны
ыйтан тахсар

ССКП ЧУРАПЧЫТААБЫ РАЙКОМУН УОННА НАРОДНАЙ
ДЕПУТАТТАР ОРОЙУОННААБЫ СОВЕТТАРЫН ОРГАНА

N₂ 101 (5457)

1980 жыл. Атырдьах ыйын 21 күнэ
ЧЭППИЗР

Сызната
2 лерчы

**СҮӨҺҮГЭ КИМ ТӨӨ
АҢЫЛЫГЫ БЭЛЭМНЭЭТЭ**
(АТЫРДЬАХ БЫЙН 20 КҮНҮНЭЭБИ ТҮМҮГҮНЭН)

Совхозтар, отделениелар	Ҳайит дақана	Оқсуу (гектар)	Қабилла (тонна)	Силос (тонна)	От манс- коту (тонна)
Наря Маркс	657	10714	7236	1185	90
Одлули		2064	1510	140	90
Болугур		3410	2258	375	—
Мугудай		2940	1632	350	—
Бахсы		2593	1836	320	—
Субурууская	331	7615	4515	1200	96
Хатыны		1965	885	500	—
Болтого		2650	1500	600	96
Соловьев		3000	2130	100	—
Эрилим Эристин	594	10009	4911	1310	185
Хөпторо		3516	1568	360	185
Хадаар		2721	1248	300	—
Хайахсыт		1843	1030	350	—
Чакар		1929	1074	300	—
«Чурапчы»	451	6291	3722	400	—
Сылаң		2481	1423	200	—
Кытааназ		2396	1444	75	—
Аридылаз		1414	855	125	—
Оро-Уун улауны	2033	34629	20371	4095	371

Тың халғайыстықтың үлгісі.

ХОДУ ЪА ЪА КӨХТӨӨХ КОНКУРС

[illegible]

Сиймэни өт хомууртар туривчтумбыт. Билин 120 ыраабылы, 60 хотуур угун озгорон туттарыахтаахпыт, 135 тонна оту сокутууһадаахтаахпыт. Кыраабылы, хотуур угун 2-ы Ойонейиэһин уонна

Яков Дмитриевич Аммосов оператордаах Эрилин Эрестийин аатынан солхос витаминнаах от мээккэтин Балламнар аныгыта атырдаах ыйын 18 күнүгүнө түмүгүнэн 176 тоһоһ от мээккэтин өлөрөн графитын 6 тоһоһ аһарда.

Коллектив сезонной
базы на 240 тонн. Уло-
ни салгыны сатаан торий-

Ф. Д. Смирнов из отряда
инж. Осло был обвинен
в измене и повешен на
дереве.

Биймал от үүсүүтэ нэгдэл буулан, үзэлшир-хамсмыр баца улахан. Холотур, Ф. Д. Смирнов 5 тоннаны оттуур эбээн, элэстивэлээдэн 10 тоннанан төлөрдү уонча саллам оттуу сандар. Н. Н. Васильев эмнэ 4 тоннаны оттуохтаарын апарбаты ыраатта да ходоуаттан өлөр талсар санаата суох. Итинини дьон бийнахо арылар суохтар. Итинини оттуурга биллгин дараан от дэлэй. Онон биймэ биалазминни мулгуурданабыт кэрэгэй буолуо. Айылар биэрбэт бийагыны сомунахтыа гүһэрбэт ылод.

Г. Н. СИВЦЕВ,
кыргыздустар
советтарынын
председатели.

Графика
кирилээр

дождя, ласки или нир-
бинги балар кыяхтына

Манна механизатор-
дартам ордуу үсүгөйдүн
трактористар В. Д. Ва-
сильев, А. Н. Родионов
үзлүксүз.

A. KHFHLMH

[illegible]

Үдэ сагалланман нийс-
нэ сохгоз директоры А. В.
Ефремов конкурсы нийтэл-
даахтарыг итгэлтэй дорд-
лэго уонка саха дорго-
тун үтүө үгэһинээ бишар-
ыг күүлэй күннэрийн утум-
наан бу күрэхтээһин ССКН
обкомун уонка Саха АССР
Министрдарын Советын
Исгэрмэһытгар эппинтүүөн
сүлүүгэ дэлэй аһыллыгы
бэлэһинээһингэр, планинэ
оту олохууга республикан-
скай кыһахтан күрэхтээ-
һилэги аһаһарын чорботон
бэлэһтүүтэ.

Иги хамшигчид хотуур-
дах хотуурчид элэн-хэ-
лэн түсүйн оту охон ку-
луйн кинригчид.

Дээд бөрүүхээ хэргэ, түүгэйг Урьд хаан хошууныг-
сар хэс нунууга, хэс хэс
хэс хэс хэс хэс хэс хэс

Биеэний нийслэлд замдандарз элчт бичигтэйни М. Д. Савини киниганыхаах хамтаада нийлмээдэлдиринан тахсан Бочурунай гүлзөгтанин надарсдалаа, 20 кг отомон уонна харчанин бөрлөн-бэлэни, Икнэ мнэстэбэ Хатылы, үбүкэ-Болтомо өдлөдөнмелэрин ханаадалара тахсан эмнэ бирэ-мийалара мэлхээр.

Охсоочулар биедн-
лэн курахтёһинхортор
үрдүн огорумтуону си-
тиспиттер чиниһон датын
ислиһлар. Самай киһи си-
ри охсубут Н. В. Салови
бастата. Иккис миаста
А. С. Лыткин уонна Н. Н.
Яковлев тарыстылар. А. С.
Навлов уонна Е. Н. Слю-
нов үһүс буолулар. Көп-
күрө баллаһанньатын би-
һилэтинэн, аһыс чулуу
охсоочу хайдалы, бөрө-
мөйрөн идэр чинтёһини-
лэр.

Кинигуректа оёқунда үз-
рашчотчиге Анохлэн Федо-
ров хамнагца састалыгтар
кипрем улахан длоу
ыггга тэггге үзэллөгитин
пийн өмнө хайгана, оро-
лхоондгыр физкультура
зона спорт хөгжтөгч

Н. БАРАШКОВ,
кафедра англ. яз.

● Оскуола олобо

Ыгырылаахтар кэпсиплэр

БЭРИЛЛИБИТ ТЫЛ ТУОЛАРЫН ИЙИН

Мугудай орто оскуолатын педагогической коллектива үөрэнэр ичтати байланный-патриотической инициативы байланыахтык, нэминик ичтатрга, кылаас таймынаары үлэ барылаас таймынаары сатабылаахтык туһанарга уонна уолаттары байланный сулууснара бөлөмүөнүгүчүчү эбэһээтэнистибэлэри ылыммыта уонна оройуон бары орто оскуоаларын социалистической кусталаһыга ыгырбыта.

Бүгүн ол булааннаах
үлэттэн туох ытылыгына?
Улааттары барытын ха-
бан саас 5 күннээх хонук.

таары запатиселар мытыл
либгытара. IX—X кылаас
ткр үөрэнээччилэра бары
ГТО значикстарынан
ИБСЛКС чилиэннэринан
буолбуутара. Үөрэнээччи-
лэр уонна учууталлар
куустэринэн 25 метрдэох
итин мтар тир тутулуна.
Харабыл сулууспатыгар
практичеснай үөрэтингэ
аналлаах тусна скри, ма-
һайдаах сүүрүүлэргэ эр-
чиллэр суолу өтөрөн бу-
тэртээтибит.

Биднийг эбэйгээсээ тэвчлэгтэй спорттай нийцсэн инвентарыг булуу уонна сүлсөөр хэрэглэх хэрэгсэлтэй

ныгмаларын уолна бараа-
билаларын үөрэтийн¹ анал-
лах площадна өнөхүүг
хаалла, ол базадан ийн
10 минутар диври бүтүү-
дэ. Онон бэриллибэт тэл-
туолар кыахтаах. Бу өмө-
лүктөр бары ыччаты ари-
көлүөнө үтүө үгэстэрингэр
үрдүк: политической ой-
го-санаада интингэ бэр-
төөхэй базаанан буолуох-
тара. Аны манна интер-
үөрэтэр үлэ методичес-
кой, теоретической өтү-
нэн үрдүк таһыннаах буо-
ларыгар сүрүн болгомото
үүнүлүтүөдэ.

Н. ИГНАТЬЕВ,
осканд. директор

БЭРТЭЭХЭЙ ҮЛЭНИТ ОБОЛОР

[illegible]

машинналарга одором динэ туугабуугаара. Ойгом 250 ньирэй туура сурин туугуу саралаан атирдыа мийм ортогууар бүтэрдилээр. Мийм саммиларыгар сүзэм, мийлэринэн көтөхөн бу бэрт илдэ-лаац объекы талар киуэр сына бэлхмээтилээр. Ойша сабым киуилэр мийнэ хэлэн 250 ньирэйн көрөр билхмээтилээр, өссө долгочоний олодоо. о

оттуур баялагтар, Бийдэд сөдийн оюолор үлэлэрин бичхыгэр икки алааны оттоон тутгардилар.

Совхоз, отделение салалтынчылара маагыр билеер гүһэрилээр күнүүлэр нэгэн үлэхит оюолороо уяруулоох бичхын-маймыл жатгай, бакимба тымлаарин өтгилэр, оскуола ба мазинифон, телевиор бэлэтээтилар.

И. ФИЛИПОВ

САЙЫН ортого. Саа халаан уута бу Таатта үрэһин иикки кара тыа тынан киэптээн ааспынча Уйгуллаах сайын кэлэра эрдэгтэн биллибэтэ. Билигин уу туһан урэхтөр, алаастар торбо күөтотуһан толору үүнүгүлэр.

Бу күннэргэ оройуона совхозтарын бары участваларыгар күөх уйгү күрүлөр күргүөмнээх үлэ күөстүү оргойар.

Субуруускай аатынан совхоз Лахаддьытлар.

Синдэсэ агаан 90 гон
тар от охсудунна, 50
тонна сүмэжиннээх аһы
зак советуопкаланин.
Бу үлдэр ирэттар Куз
мис Г. Э., Иванов В. П.
Ефремов В. С., шоферда
Шестаков М. И., Попов
И. И., Васильев П. А.
Содаджинев Е. Д., рабо
тайдар Слепцов С. Г.
Филиппов Н. уо. д. а. ор
дук таһаарыылаахтыа
үлэстэтиэр.

Матадзалаах бастыгчирар,
Майна бадлар збиттэр,
Солуур чөйи куттаттар,
Соччо оннук билбэттэр,
Сылаах, згтээх минни
Сылаа эмнэ тарыста,
Окко-маска өрө тиннэн
Отчут тура одуста.
Хотуур сүкпүт
Хочолорго бардылар,
Кыраабыллаах
Кыбаннара тулалдар

К У О Х У Й Г У К У Р Э Ъ Э Р

(Ходуһамтан бэлнэтээһиннэр)

ферматыгтар сийлэс угуу-
тугар 70-ча киһи кытыл-
на. Түөрт күн сүүрбөччө
отучча ыччат илин хо-
туурунан үрэх киэргэ нэ-
лэмэс кэннэ саралыа
хастаата. Мунньууга,
тэийингэ уонна таһыма-
албэх киһи көхтөөхтүн
үлэлээтэ. Субуотунньук-
совхоз рабочайдара, дьа-
хаһайкалара, шэфтөөх
коммунальниктар, меди-
ктер уонна аэропорт үлэ-
һиттээх кытыллылар.

Үлэ гэрэллэнэр үчү-
гай, көктөөх. Туттар
тэрил, иһит-хомуос, от-
тор маһытар тийэс ба-
лэмнэммит. Бу күргүөм-
нөөх үлэни тэрийкээ
сөбүхсө отделиениетын у-
правляющий Илья Яков-
левич Чичигинаров, би-
рингэдьинер Федор Бата-
рын бэйэлэринэн сыл-
дьыһан охсухта быйаһа

Дэвсгэрт болгомтуу хотуурлаах хойуутгар ордух тарталар. Кинилэргэи Чичигинаров П. Н., Шарин Е. Е., Беляев Н. Н., Николаев П., Собакин Ф., кырдыагастартан Барашков Степан обонньор Таалта нигэс хочотун үүнүүлэх, сытан хаалбыт отуттан ингэн-талдон турбанка имири охсон хойуу оту хангас саныларьан илгэн үл дэгнээппитара эчи бардин кэрөөс.

Оркунмалы хамсатан
Охсор хошуун уюлгтар
Тыгчаах араас тылынан
Тыгбыргата турдулар,
Кырымпалы тыгхатан
Кыгбыргатан бардылар.
Уммут хою муоралы
Улгнэллн хамсатта,
Урех ике кизн налы
Уд гимин ыллатта

Үлэйнхтэргэ ас тэрин-
яар, аях тутар дьоммун
үрөх биир бэртээхэй
хордогойутар тууспан
үгүт отунжулар. Сотору
отуу чэйэ эргүүдэ, эмис
эттэх улахан олгуйдар
үлэ-балла бустулар.
Дьоммун түөлбө алаас
ыһараһын сааа кири-
лэрэ тулаһы олорду-
лар.

Дьонун эбиэт—эт, сыһ
алдах
Дьонмут үөрө көрүстө,
Семүйдэлэх тойон эрдэх
Сөрү-сөпкө эристэ

Эмнэ күүрэннээх үлэ күүрдэнэ садаланна. Хас да тийэр массына танаа туспа музыка буолан өрө тыгнинн түстэ. Кыраабыллар кыл-багынастылар, атырдаахтар күүрэннэстилэр. Сүмэһиннээх күөх оту үлэтин тиримит массыыналар сиилээ угар сир дэски субустулар.

Охөөсчүлэри сэргэ муныааччыларга эмнэ бир түспэ күрөх буолла. Сатыыр-сатааһат барыта саба түстэ. Сорох субуулаан динг сахадым үлэлэтэ. Сорох алаады курдук эргийэ көтө сылдьан буҕулуу чөмөхтөөтө. Кыраабыллаахтарган Вера Давыдова, Мария Литвинцева, Елена Атласова, Евдокия Кириллина, Елена Романова, Мария Спиридонова, Елизавета Попова, Мария Павлова, Анна Давыдова, Ирина Сидорова уо. д. а. ордук көтөҕүллэн, ис сүрүхтэриттэн дьулуһан үлээтэтикэ.

Общественность местных субэтносов туваркун устата Таатта эбэ сүмүнүн дилиг чакчы улугуннарда. Оройуон, советска салалтата кэлэр да өттүгөр манньык маас-сабай тахсылары үлэ атын да салааларытар тэрийэ түрүттүккө нээтэ.

Алексей БРОДНИКОВ

Үчүгэй дьон туһунан

СЫРДЫККА, КЭРЭҢЭ УГУЙААЧЧЫ

Кинигэлэр киһи оловун
каһан да арахсыспат
рыгытара, муударай сү-
рүннэттэрэ, киһи аймах
айаларга муньунмутур-
бен өйүн, дууһатын баа-
ла-дуола. Бу мааны дыон-
го тикэрдик, кинигэ эй-
этин кытта дотордохун-
нары, кинигэни сатаан
уһанарга, бэйэре наада-
нары таларга үөрэтин
библиотекарь мүччүрүй-
т сорууга. Ол да иһин
Катылы сельской библи-
отекатын үлэһиге Ма-
рия Петровна Иустиню-
када ити эмиз үлэтин
эргийэр кинигэниэн, бас-
кы багыттыһан буолар.

«Одустуруйайһыт» дээн
Андерсен төрөөбүт кү-
нүгэр аналлаах утрен-
ник, 31 төгүл кинигэ
быыстапкалара, араас
темаларга нэдиэлэлэр
тематическай биэчэрдэр,
библнотечнай уруоктар
—итиһниктэр тыа сир-
тэри культура бу кин-
игэ ыыппыт сүрүн үлэ-
лэро. Манча тематичес-
кай стэндэлэр, альбом-
нар, кинигонки ырытыл-
лар, информация күннэ-
ро өмнө ыытылаллар.
Ордук албах үлэ В. И.
Ленин төрөөбүтө 110 сы-
ла туолуутун көрсө бар-
дыт. Улуу сирдыт но-
руот сүрөтөр өрүү тын-
наабын көрдөрө маты-
рыааллардаах паапка-
лар, аараччылар конфе-
ренциллара, тематичес-
кай нэдиэлэ, кинигэ быы-
стапката, стэндэлэр—ба-
ры кини аймах уһулуч-
чулаах генийин чадыл-
кай, төлөһөөх оловун
холбуругар үөрэтэр
аналлаахтар.

Үгүстөн бэрт кыра хол-
лобур.

Ийз. Амарах, истин
тыд, Ийз таптала, ки
холобура киһи иити
лентий уратылаах оск
лота. Тулаларыгар с
дыгы, сылааһы тар
баты бу дыону былыр-былы
гыттан киһи аймах
таһара онгосто. Уһул
чулаах советской пед
В. А. Сухомлиной ба

Ятган нитэр үлэтин сие-
тематыгар ийэрэ сүүг-
руйүүнү ордук чорботон
бэлиэттэри, Мария Пет-
ровна бу хайысхаан
Ыттар үлэлэрин сүрүн
ис хоһоонго, ситиһиэх-
тээх сыала эмээ итиннэ
сытар.

Саала иһигэр кыһыл
косынкалаах дяхтал-
лар ололлолор. Кыһыл
буурда сиккиэрбит ге-
роической 20-с сылла-
рын тыһына биккарга ды-
лы. Бу—Хатылы нэһи-
дигин үлөһит дяхтал-
ларыгар аналдаах биз-
чэр, кинилэри чиэстэ-
тин. Ветераннар актыы-
лара, кэрэхсэбиллээх
программалаах концерт.
Минна үс калүгэ дьон
көрүстүлэр: аастыт кэм-
нэр хотуулаах үлөһиттэ-
ра, билиити ологу уһан-
сааччылар уонна олох-
тоох оскуола үөрэнэч-
чилэрэ—кэлэр кэм кэрэ-
һиттэрэ. Бизчэр муһтубут
дьону нээ бараксан чэр-
дээх сылаас илиитинэн
кууһан, үөрбүт кыыс-
чаан хараһар түспүт
сүрдүк кыһымнарынан
сөлдөһөйөн ааһар.

Дыхаталлар зан дй-
дутаады кувиритер ана-
нан «Саха сирин дых-
таллара» тылынан суру-
наалтан дыхаталлар ре-
волюция инниттэн ыла-
слюхторун балаһыанна-
тын билдирээлэр, ас ас-
таһыныгар, тупсадай

дык тагныны конкурста-
а ыттылаллар. Ыраа.
ынынык улахан үерүү-
үмүн нәһиллик эр дьон.
орун күүһүнэн туру-
уллубут концерт бую-
лар

«Одоо кинитигэр ийз
орусла», «Инфекцион-
бай яарышлар» дигн
нэдэлэр, «Одоо интита-
тухунан тугу аагьахха
обуй?» дигн кинитигэи
арыты ийэлэр долгу-
лар боппуруустарыгэр
оптеох хоруйдари бу-
алалларыгэр кемелел-
эр. Маны таһынан эд-
ийэлэргэ аналлах ин-
формация күңнэрэ, ки-
илэргэ «Тугу аагьах-
а?» дигн кинигэлэри
арыты уотин КВН
эргилниһлэр.

Дәс нүн курдук, Мария Петровна Измилкина дыакталарын нүт-рөөнүзүңүз үлэлериңер, алахторун үөрүүтүр-гөтүүтүгүр бойнатын сэмб-летиңиз көмөгөңер.

Оттон этэн аһарбы-
лым курду, библиотекары
ыттыспатах үлөтө диз-
уобун кариота. Үрүн-
илгэни дэлэткэчилэр,
он майы тоҥо тардар
уулаага үлэһиттэр, би-
ни сырдык аартыгар
йаңдыыр үөрэнээччилэр
ууһаларыгар кини, сыр-
ыгы тардатааччы, су-
орин үтүө барата көмүс
тахтар буолан сырыыл-
даллар.

М. МИХАЙЛОВА,
хатмау элэл, көр.

Кавказской ССР. Джем-булава инок этан оторор байдэ бодон коллектив-ыттан бшрөгсгэрин ман-лайгын учарата үлэгэ шийдэ.

тер племенной бармудца-
рын нэгэн коралл.
Албарс: мессинизаци-
онийт өвчлөлдүйн,
хүстэ, Зүүнхонгор.

● Спорт ● Спорт ● Спорт ● Спорт

П. ПИНИГИН ХАЙДАХ ТУҢУННА?

КӨНҮЛ тустууга бы-
ыл советскай олим-
пийскай хампаанда сас-
табытар бийиги бээр
дойдулаахпыт Павел Пи-
нигин 74 кг ыйааһынга
туһунна. Советскай тус-
тууттар слайд албах ме-
дады—7 кыһыл кому-
һу, 1 үрүн комуһу, 1
боруонсаны ыллылар.
Павел Пинигин хайдах
тустубутун үгүстөр ки-
билли: биллэхтэрин ба-
рар буолуохтаахтар.
Кини бастакы эргир-
э Морро дьэн Швейца-
рия бөһөһүн 52 сек. лап-
пакытыгар хам баттаа-
быта. Иккис эргиргэ
Уолкерс (Великобрита-
ния) 1 мүн. 25 сек.
ыраастык кыайбыта.
Үһүс эргиргэ Счигаль-
скай дьэн Польша тус-
туутун 7 мүнүтэ 11 се-
күүдүнөн очконан кы-
айан иһэн көбүртөн үүр-
дэрдэ. Төрдүс эргиргэ
Дан Карабин дьэн Че-
хословакия бөһөһүн 11:1
ахсаанынан кыайда. Бу
киһиэхэ кини бээр да
очкону биэрбэтэ, биридэ
сэрэтиннэ сырытта. Кара-
бин Олимпиада фина-
лыгар бастаабыт Райчев,
ка 10:6 ахсаанынан хот-
торон үһүс буолла.
БЭЙС эргиргэ Пи-
нигин Даваажан дьэн
монголу кытта киирсэ-
тэ. Бу халык, киипэ кө-
рүлүмүк кийиткэн би-
лиги сэрэхэдийбеппит.
Ол да курдуу буолла.
Павел араастаан киир-
тахса сатаата да, утар.

саачыта дьон биэрбэтэ,
наар комуһука сырытта,
бөйүтэ атаакалаабата.
Тустуу сокуона кытаа-
нах: албас оҕорон балл
ылбат буоллаахына сө-
раһыллан иһрин. Ик-
кис иккилэстэ сэрэти-
лиһилэр. Тустубуттара
7 мүн. 8 сек. буобутун
көннөтөн судьйалар
монгол бөһөһүтөр үһүс
сэрэтинин көрдөрүллөр.
Ол эрэри, жюри бы-
һаарылыһан, көбүр-
төн иккиһинэрин туора-
таллар.
Алтыс эргиргэ 4 бө-
дөс хаалар: Даваажан
Карабины кытта, Пини-
гин Райчевы кытта көр-
сүһүлэрэ буолуохтаахтар.
ПИНИГИН чемпион
аатын ылар туһугар Рай-
чевы ыраастык кыайла-
таах эбэтэр 12 баллынан
сабырыян техникескай
ыраас кыайынын сы-
тиһинэхтээх этэ. Бу, бил-
лэн турар, тэг соғус
кылаастаах тустууктарга
ыарахан сорук. Хайлаан
даҕаны кэтэммэххэ, хар-
са суох киирэл-тахсан
туһуннаарына сатаһа-
таада. Оттон очконан
кыайар түбэлтэлитэр
болҕарын уонна монгол
киирсиналарын түмүгүн
көтөһүнэхтээгэ: кинилэр
очконан хотустахтарына,
Пинигин чемпионнуур
балаһыаннааах буола
туһара. Оттон Райчев
уонна Даваажан икки-
тэн биридэстэрэ чем-
пион буоларга ыраастык
хотуһуохтаахтара. Оҕо-

буна Пинигин иккис
буолара.
ИТИ балаһыанньаны
үчүгэйдик билэн турар,
Райчевы кытта көрсү-
һүүтүгөр Пинигин хар-
са-хабыра суох киирсэ-
икки тогул субуруччу
икки баллы ылар. Оттон
бөйүтэ анаар иккиһиттэн
сүктөрүн ылан быраха-
рар, Ойордохунан туһар.
Ол эрэри уһаа эргийэр
түгөн баара. Пинигин ону
тоҕо эрэ туһаммат. Ити
кэмгэ Райчев Пинигини
тоботун тутар уонна 1
мүн. 59 сек. көбүртэ
хам баттыыр. Дьэ, кыл
түгүнэ кыайтарыы.
Бастакы миһэттэн төр-
дүскө табиланнара ити.
Өскөтүн очконан да хот-
торбута буоллар, Пинигин
иккис миһэттэн ылба-
таах этэ. Ону баара сын-
на тактиканы туттан
олимпийскай медалтан
матта.
Уопсайынан, корун да
олордоххо, 74 кг ыйаа-
һынга Павел Пинигин
барыларыттан ордух кур-
дук, 68 кг ыйааһынга
тустарынааар наһаа чөл-
өкитик, холкутук сын-
дыан туһунна.
В. Райчев (Болгария)
Даваажаны (МНР) 6:5
ахсаанынан хотон чем-
пионнаата. Даваажан ик-
кис, Карабин (Чехосло-
вакия) үһүс буоллулар.
СОВЕТСКАЙ тустуу-
тартан Сергей Велогла-
зов (57 кг) олус чаҕыл-
хайдык туһунна, көрсү-
бүт дьонун барытын

ыраастык уурда, күрэх-
тэһи быһаһын туһары
үс эрэ техникескай бал-
лы икки киһиэхэ биэрэ
сырытта, уончааһыларын
оҕо биэрбиккэ көбүртэ
хам баттатаата.
х х х
ОЛИМПИАДА кинигэр
Тустуу аан дойдутаары
федерацията муһунах,
таата уонна тустуу бы-
раабылатыгар улахан
уларытыһылар киллэрэ.
Көңүл тустуу аны үс-
түү мүнүтүтэлэх икки
период устатыгар ыы-
тыллар буолла. Сэрэти-
нин тустуугу устан хо-
тууну эбэтэр хотторууну
биэрэр ууратыһына.
Ол оннутар хас сэрэти-
найы утарыһаһааччыты-
гар биридэи балл эбил-
лэн иһэр балаһыаньы-
та олохтоһо. Тустуу-
чылары аны сэрэбэй
көннөтөн «А» уонна «В»
бөлөхтөргө прараһыллар.
Ити бөлөхтөргө күрэхтө-
һии туспа ыытыллар
уонна бастакы үс миһэт-
лэспит дьон аҕаҕай
медалынан наҕараада-
наллар. Бөлөхтөрүгэр
бастаабыттар финалга
I—II миһэттэн сыды-
һаллар уонна улахан
медалларынан наҕараа-
далаһаллар. Бөлөхтөрүгэр
иккис буолбуттар үһүс
миһэтэ иһин киирсэллэр.
Бу уларытыһылар 1981
сыл тохсунньу 1 күнү-
тэн олоххо киирэллэр.
Н. ИВАНОВ,
ССРС спордун
маастара.

МОСКВА. Петроавод-
скайга олорор сүүрбэһи-
сыйлаарбыахха үһүн дис-
танцияларга сүүрүүгэ
ССРС хас би тогулалар
чемпионна Арне Франце-
вич Киселек XXII Олим-
пийскай оонньууларга
ылаһыан Лужникига Фин-
ляндия эдэр спортсменна-
ра Г. Киселеки (ука)
болло Н. Вигеаурим ки-
тари биллестэ. Кинилэр
бары Олимпийскай оон-
ньууларга хайдах ыыты-
лыһыттарыкан олус асты-
наллар уонна күрэхтөһө-
лөр тустарынан сөмөй-
рүгэйдэ өйдөбүлү хаһан
баҕаммы умууһтара суоҕа.

С. МАЙСТЕРМАН
фотота.
(ССТА фотохрониката).

Доруобуйа муннуга ТИРИИ ЫАРЫЛАРЫТТАН СЭРЭНИНГ

Кыһымылаах ыһыах-
тирин сыстыгаһаах ыа-
рылыта. Бу ыарыыны ти-
рин аныгытар сылдыар
еһин хараһар көстүбөт
ыһыах быта көбүтөр.
Кини тириин аныһыан
суоллаһан сылдыар, онно
ууһуур.
Доруобай киһи ымы-
лаһаах дьонтон сыстар.
Ымынах сыһыаннарына
наһаа кыһытар, ордух
түүнүн сытайар. Ымы-
нахтар кини эһигэр бөй-
бөйэлэриттэн 2-3 мм чу-
гас, ордух тарбахтар
быһастарыгар, барбөккэй-
гэ, түөскэ, өһөтө да атын
миһэтлөргө таһааччы-
лар. Бу ыарыа дьно-
көргөн хас да кийитигэр,
оҕо үчүрөддөннеларыгар
биллбэккэ киирэтэ бири-
дэ күөрөһөн таһааччы.
Кыһымылаах ымынах
улахан киһи сирэйигэр,
улдугарар таһааччыт. От-

тон эһигидээх уонна кы-
ри састаах оҕолорго ити
миһэтлэригэр кытта
тахсар. Тарбаһарга хайа
тардыһаахха ойон ири-
нэлээх микробтар (ста-
филококкалар, стрепто-
коккалар) киирэн араас
приһаһаах баастар үөс-
күүдлөр.
Бу ыарыһтан харыста-
парга наһиһэннэ оло-
буу культураны, личнай
гигиенаны үрдэтэххэ
наада. Бөйүтүн куруутун
ыраастык-чэбдиктик тут-
тар киһи бу ыарыһа
ылларбат.
Ыалдыбыт киһини ту-
та эһиги уонна ыары-
һаы кытта булкуһа
олорбут дьону бөрөбиз-
кэлээн, дезинфекциялаан
иһилиһитэх.
Тириин сыстыгаһаах
ыарыһаарыгар пиодер-
мия дьон стафилококк

уонна стрептококк дьон
принтэни үөскөтөр эп-
кробтар өтөн киирэннэр
тириини иригэрдээн баа-
һырдар ыарыһаа эмиз
кирсэр. Олус тарҕам-
мыт, киһи быстах бири-
мэҕэ үлэллэр дьобуруун
сүтэрэр ыарыһа. Пио-
дермия тириин олус ки-
рийиттэн, холобур,
массыһа, тиир ову-
нуоҕа буолар арыаһы,
умайар убаастары, бен-
зини, кыраһылы үлэ-
туттууттан, чох, цемент,
испикска быһыһытан, ти-
риини кыратык да баа-
һырдыһтан, тириин или-
йиттэн уонна тыһы-
һыһыттан, аһаһа аһа-
баттан, нервнай система
олус сыһаһыһыттан,
онтон да атын биричи-
нэлэртэн күөдүйөр.
Ханчык тиһиттэх ми-
кроб киирэн ыарыһы-

нарбыһыттан стафило-
коккавай уонна стрепто-
коккавай дьон араарыл-
лар.
Стафилококкавай пио-
дермия баттах, түү, сыһ
уонна көлөһүн быҕча-
хайдарын тула сүһүрдэр.
Манна кутургуйа, искил,
кыра атын бааһыры-
лар киирэллэр. Бу ыа-
рыһылар горох сазаттан
(фолликулит) кууруеса
сыһыһытын саҕа буола-
лар. Кинилэригэр хайа-
даһаастахтар, онтон иригэ
устар. Бу ыарыһ арыт
аалларан уһун ыарыһа
(хроническай) кубулу-
йар.
Стрептококк үкөүн ти-
рин тас өттүн бааһырдар.
Бу ыарыһ сүрүн көрү-
нэ бытаан соғустук сай-
дар.
П. ПОПОВА,
врач-дерматолог.

Сальвадор — К и и н
Америка дьобуһе госу-
дарствотыгар—олус ты-
һаһыһаах балаһыан-
һа салҕана турар. Ре-
волюционный-демократи-
ческай фронт көбүлэ-
һиннэһи ыһытыллыбыт,
хас да күн устата сал-
данан барбыт бүтүүн
уопсай забастовка түмү-
төннө. Стачка АХШ Саль-
вадор ис дьылаларыгар
ороскуутун уонна Вашин-
гтон куоттэһиһин ба-

дортан кэлэр биллэриилэр
байыаннай сводкаларга
маарыһаһыһаллар. Армия
ракетаһарынан эсбиллэ-
мит вертолеттары, тан-
калары, ыарахан ору-
диелары уонна миномет-
тары туттар. Репрессия
лар түмүктэригэр сүү-
һаһа дьон өллүлэр. Ол
эһиги бастааннаһаач-
чылар эгэрээттэрэ хунта
былаһаһыттан наһиһэн-
нэлээх пууннары, ол
иһигэр столица—Сан-

Комментатор колонкалары
ТЫҢААҤЫН
КҮҮҤҮРЭР

Ыһыанай хунта дойдуга
демократическай ударыта
тутуулар иһин турунар
сальвадорецтары маассе-
байдык дьакыйыһытын
утары бырачыһастааһын
баллэтиһэн биллэриһэнби-
тэ. Стачка Сальвадору
дьылаларыгар улам
улаханым долгутта:
предприятиеларга, тыа
хаһаайыһыһыгар, уч-
режденияларга уонна
мастерскойдарга үлэ тох-
толуһун, оҕуолаларга
уонна колледжтарга
занятиелар буолбатылар.
Революционный-демокра-
тическай фронт дайнай,
дарыһан, забастовкаҕа
молуһуөн аһарын киир-
гэ үлэһит кытыһына.
Байыаннай хунта Саль-
вадор норуота оро ту-
руутун куус өттүнэн са-
ба баттыһарга холонно.
Хунта сэриннэлэ артил-
лерия, минометтар уонна
авиация кемелерүнэн
рабочай кварталларга хас
да төгүл тоҕо көтөн кии-
рэрэ соргуна сырытты-
лар. Ол эрэри народнай
бөйүһи комуһуһуһи эгэ-
рээттэрэ баррикадаларга
охсуһан карателларга
дүһүкүрдээх утарыһыны
онордулар.

Сальвадор — чутаһыһа-
һылары сорохторун бос-
холоон эһигиһилээх кыр-
гыһыһылары ыһталлар.
Байыаннай режим
дьылбатыһтан сорохч-
чинэр АХШ Сальвадор
дьылаларыгар улам
куруубай ороскуутуну сно-
рор. Сальвадор байыан-
най баһыһыһыгар
Вашингтон 5,7 молуһуөн
доллардаах байыаннай
көмөнү онордо. Амери-
канскай «советниктар»
армия уонна полиция дьа-
һыһыларын салайаллар.
Сальвадор дьылалары-
гар эсбиллэһиһилээх оро-
һууку бэлэмнээн амери-
канскай дипломаттар
Кини Америка дойдута-
рыгар сылдыһыһа
чааһтатыһа. Вашин-
гтонга төһө даҕаны
Сальвадор экономикаҕы-
гар элбэх молуһуөннээх
долларыһан көмө, бөдөт
кэмиздээх американскай
сэриин сэбин биэриин, дой-
дута АХШ-тан элбэх ах-
саһааһа байыаннай со-
ветниктар баалларын үр-
дүнүн хунта норуот ох-
суһуута күүһүрүүтүн
тохтотор кыһа суоғун
өйдүүллэр.

Революционный демо-
кратическай фронт бөй-
үһи сайабылыһаһыгар
стачка Сальвадор на-
роднай маассалара бөй-
лөһүн олхотторун төрдүт-
төн уларытарга ахсаа-
быт быһаарыһыһаахта-
рын аан дойдуга бүтүн-
нүүтүгэр көрдөрдө, хунта
демагогическай, норуоту
утары уонна репрессия-
лыһар характердааһын
ураты кууһэтэхтик сара-
һыһа тарта дьон бөлө-
гэһэ.
Забастовка көннөттөн
байыаннай режим үлэ-
һиттэргэ сана охсуула-
ры онортоото. Сальва-

Хунта Сальвадор но-
руотун утары хааннаах
террора бүтүн аан дой-
ду үрдүнэн бырачыһа-
таһыһы үөскөтөр. Саль-
вадор патриоттары кыт-
та биһр санаалаахтарын
туһунан аан дойду са-
һаттан сана обществен-
най төриһтэлэрэ биллэ-
рэллэр. Планета прогрес-
сивнай общественно-
һа бөйүтүн олоххо бы-
рааһтарын иһин ыара-
хан охсуһууну ыһтар
Сальвадор улаһыттарын
диэки.

И. АВЛАМОВ,
ССТА ырытааччыта.
Редантор А. Е. ЧИЧИГИНАРОВ.
ТӨРӨПҮТТЭР ИСТИИЛЭРИГЭР
Е. И. Курашов аатынан Чурапчы орто оҕуола-
тыгар 1980—1981 сс. үөрэх дьылыгар бэлэмнэһи
уонна маннайы кылаастарга үөрэнэ киирэр оҕо-
лоох төрөппүттэр директор аатыгар, оҕолорун
ханык тыһыһан үөрөттөрэллэрин Ыйан туран,
атырдах ыйын 25 күнүгэр диэри сайабылыһаһы-
һарын туһуриһтэхтэр.
Сайабылыһаһаа оҕо төрөбүтүн туһунан сви-
детельство истериһуһунан биһиргэһимит куоппуйата
уонна доруобуйатын туһунан медсправка сыһы-
рыллар.
АДМИНИСТРАЦИЯ.
1979 сылааһа Чурапчытааҕы интернат-оҕуола-
һан Паллоа Кидоһа Васильева аатыгар бэрилли-
бит Б сериялаах 424399 М-дээх аттестат сүһүгүнүн
дьыһа суоһунан ыарыһалар.